

עין משפט
גזר מצוה

פ: מרובה

פרק שביעי

בבא קמא

מסורת הש"ס
עם הוספות

קפב א ב מ"י פ"ט
מלכות גולה וזמנה
הלכה ז סג עין עג
טו"ע ח"מ סמ"ק רסו
ט"ז ד'
קפג ג מ"י פ"ג מ"ה'
תענה הלכה יג
טו"ע ח"מ סמ"ק מקטו
ט"ז ה'
קפד ד מ"י ט"ז הלכה טו
ועי' ברייתא ופ"מ
טו"ע ט"ז סמ"ק י'
קפז ה מ"י ט"ז הלכה יג
טו"ע ט"ז סמ"ק י'
קפו ו מ"י פ"ו מ"ה'
ט"ז הלכה יח
[טו"ע ח"מ סמ"ק טו
ט"ז ה'
קפז ח מ"י פ"ו מ"ה'
ט"ז הלכה יג
קפח ט מ"י פ"ה מ"ה'
ט"ז סמ"ק טו"ע ח"מ
סמ"ק טו טו"ע ח"מ
סמ"ק ט"ז סמ"ק ח"מ יג

ליקוטי רש"י

בתריעין בשופרות היו
עשין ההתערות ולקון
התערות כמו תערות וקסמ
מרועה פשוטה לפניה
ולאחריה נמשכת ר"ל
השנה (דף לז.) והלכה
מתריעין בשופרות
בשופרות (במדבר ז')
ותקעם השופרות וכו'
והקעין בשופרות וכו'
שיעורו לנח לקול הדין
ויהי נהפוך מהשופרות
חובבין. כמו נמשך
בכולל חגב. ארנה
במרוגות. צירעה.
עוקלת אח העדה.
ויתוש. נמשך עשיו
והחוטמו והפוחו יד. ע"כ
המצריים. דהיינו האו
לדמי קבלתו ויגבי
והחוטמו יבש מנפלים ולא
מחוקן. פורה. ארנה
(הלכה) [מה] ארנה
למעלה דלכך הולטו היו
פוחים והחובבין אבנעויות
שהיו לנח טעם ממשמם
מחוקן היה לם בכורות
[א.]. אגו. ארנה טעמי
מכירות לנח כומו ורשית
אוני (בראשית מט)
[ב.]. ארנה. ארנה
[ג.]. ארנה. ארנה
שערות ויפאין על שמו
אפילו (ב.ב.). אפילו
בשבת. אם לקחה מן
העוד טופסיה ורעה ליק
לדרכו בשבת. כדאמר
ר"א. נמשכת שנת (דף
קט"ז). דאמריה צ"ב
שבות היא. מדרבנן
[ב.]. ארנה. ארנה
ארץ ישראל. ארנה
עשירי טופסיה ורעה
ישראל זה [ב.]. ארנה
שארית ישראל לומר
לעוד טופסיה ורעה ליק
זוהו משום מנהג ארץ
דבר דבר (שעה טו)
דער ארנה [ב.]. ארנה
עשרה תנאים התנה
יהושע. על שם ישר
מקפידין על כן ורעה ל.

נפק רב ודרש. לא עתה על זה המעשה תיקן דהא פריך עלה
מבטיחתא אלא דרש דמקודם נתקן:

מותר להורגו ואבוד לקיימו. והא דלמר ר"ל צפ"ק דסנהדרין
(דף טו: ושם) גבי ארי וגמר ודון חזק וצדללם ונמש

דלפ"י ר"ל דלמר כל הקודם להורגו
וכה היינו דוקא כשהמיתו ואלו לא
המיתו לא היינו נקשרין בשלשלת
שכן דרך לגדלן והכא נחמול שאין
קשורה א"צ מהנהו רגילים בני אדם
להזכר ולא אמי לדי חזק אצל
מתחול אין מזהרין שאין יודעים אם
היא צר אכזמה או צר מורא שאין
מכירים בצדוהיהם:

אמר רבינא צ"ע. שאל (ג) מנאן
מת אין חייב בהשגת העור
וקלת מימה כיון דלאשמועינן דלחין צו
משום גזל למאי אילטרין הך דמותא
להורגו וי"ל דלחין לחוש כיון דמתחילה
קאמר דמותר להורגו:

מתריעין ע"י החיובך בשבת.
ע"כ לאו היינו

התערות בשופר דשופר בשבת מי
איכא כדדייק צפ"ק דתענית (דף טז.)
והא אלא התערות צפה צענו וסצר
כמ"ד התם דענו קרי ליה התערות
ותימה דמאי פריך מההיא דבשטר
מיני פורעניות כיון דקמיני לא היו מתריעין
על החיובך אלא זועקים לילמא ה"ק
לא היו מתריעין בשופר אלא זועקים
צפה צענו ואין לומר אע"ג דתרווייהו
צפה התערות לחוד וזעקה לחוד דהתם
משמע דלמ"ד ענו קרי ליה התערות
חדא היא וי"ל דה"פ מדקאמר בשבת
מתריעין לכל הפחות צענו א"כ ראו
לעשות על החיובך התערות אפי'
בשופר בחול כיון שחזק דבר גדול כל
כן דבשבת זועקים:

ע"י החגב. ל"ג ועל הגוצאי דהא
צמתני דסדר תעניות האלו
(תענית יט.) תנן שמתריעין על הארצה
ועל התקיל ועל הגוצאי וי"ל דהתם
צפה ועי"ל דשפיר גרסינן ליה והתם
גוצאי המזיק לשדות דומיא דארצה
ותחול"ם דקתני התם וגוצאי דהכא
נמוק לנני חזסי דומיא דלרעים
ושילוח נאדם. פירוש ר"י:

לעולם אין מטיבין לו. והא
דקאמר איהו גופיה

צבועא דדידי לא צמורה מטיבין לו
זה אמר בשעה שהיה סצור עדיין
אומר לנכרי יעושה. דוקא משום
צפרק הדך (פירוש דף סז.)
נשיליה לנאמיה ליה אגז אימיה משמע דאי לא נרעה אימיה לא שרי אפילו על ידי נכרי וי"ס שכתוב צבועא נחיס
ליה נכרי אגז אימיה ובלאזרה משמע שלפני המילה היה ודאי נרעין לתמימי כדי שרי אפילו על ידי נכרי (א"ל אגז אימיה
כדשריא הכא והתם צבועא דלעיל"ם) דקאמר (א) גבי יוקא אחרניה ימח ליה לנכרי דמינו מנו צמח ההוא דלעיל אסורה דרבנן הוה להביא
דך חזר שלח עירב ואפילו אסורה דרבנן אורי"י שאין להחזיר משום מנהג אחרת על ידי נכרי כגון להביא ספר דרך כדמילתא כדי
ללמוד צו דדוקא מילה דהיא גופא דמי שבת שרי על ידי נכרי אסור דרבנן ומיהו צ"ג משמע דלפילו אסורה דלוריימא שרי על ידי
נכרי לנזרך מילה שפירש דלפ"י דמינו נכרי מתוך צימו דהיא דרך רשות הרבים והוי אסורה דלוריימא שרי על ידי נכרי לנזרך מילה
כמו הכא משום ישוץ ארץ ישראל ולדבריהם צבועא צמח דקאמר נחיס ליה נכרי אגז אימיה לאחר המילה הוה ולאחר שלשה
סצור נמרפא הולך יפה ולספרים דל"ג נכרי נוכל לומר דע"י ישראל קאמר ותוך שצעה דמחללין עליה השצת אם אמרה נרעה אני
כדלמרינן צפרק מפנין (שם דף קט.) אלא אין נראה דעל ידי ישראל הוה אסור להרצות צביל התיעוק כדלמרינן צפ"ק דחולין (דף טו:)
ולפי ה"ג טפי אית לן למישרי על ידי נכרי אסורה דלוריימא מהאסורה אסור על ידי ישראל כדמסיק התם" אלא צבועא אלא שני
לך בין שצעה דלית ביה ממשא לשצות לית ציה מעשה ומתריעין נמי צפרק ר' אליעזר דמילה (שם דף קט.) כשם שאין מציילין דרך
רשות הרבים לך בין מציילין דרך גגות חלירות וקרפפות והיה נראה מתוך ה"ג להחזיר ציום טוב שני אפילו של ר"ה לעשות כל נכרי
מילה אפילו לכרות עדים לעשות צבול ע"י ישראל שהרי מת דלא שרי לקצור על ידי נכרי כדמוכח צפ"ק דר"ה (דף ג.) אפילו
הכי

שמואל לא עייל קמיה דרב אפי' שהיה גדול ממנו ורצ אפי' תלמיד
של רב הוה: * מאן נהרה. מי יתאחר נצמחן ויצא אחרונה יקיד:
נהרה שמואל. צמחן ויצאו רב ורצ אפי' רב ורצ אפי' רב ורצ אפי' רב
בעלמא הוא דעבד לשמואל.

שמואל לא עייל קמיה דרב אפי' רב אפי' לא
עייל קמיה דרב אמרי מאן נהרה"ם נהרה
שמואל ונתיי רב ורב אפי' * ונהרה רב או
רב אפי' רב מילתא בעלמא הוא דעבד ליה
לשמואל משום ההוא מעשה דלטייה אדבריה
רב עליה אדהכי והכי אתא שונרא קטעיה
לידא דינוקא נפק רב ודרש * חתול מותר
להורגו ואסור לקיימו ואין בו משום גזל ואין
בו משום השב אבידה לבעלים וכיון דאמרת
מותר להורגו מאי ניהו תו אסור לקיימו מהו
דתימא מותר להורגו איסורא ליכא קמיל
אמרי וכיון דאמרת אין בו משום גזל מאי
ניהו תו אין בו משום השב אבידה לבעלים
אמר רבינא ליעורו מיתבי רבי שמעון בן
אלעזר ואומר מוגדלין כלבים כופרין וחתולין
וקופין וחולדות סנאים מפני שעשוין לנזק
את הבית לא קשיא הא באוכמא הא בחיורא
והא מעשה דרב באוכמא הוה התם אוכמא
בר חיורא הוה והא מבעיא בעיא ליה רבינא
דבעי רבינא אוכמא בר חיורא מהו כי קמבעיא ליה לרבינא באוכמא
בר חיורא בר אוכמא מעשה דרב באוכמא בר חיורא הוה (חב"ד
ב"ח בח"ן סימן) אמר רבי אחא בר פפא משום רבי אבא בר פפא משום
רבי אדא בר פפא ואמרי לה אמר ר' אבא בר פפא משום רבי חייה בר
פפא משום רבי אחא בר פפא ואמרי לה אמר ר' אבא בר פפא משום
רבי אחא בר פפא משום רבי חנינא בר פפא מתריעין * על החיובך בשבת
ודלת הנגעלת לא במהרה תפתח והלוקח בית בארץ ישראל כותבין עליו
אונן אפילו בשבת מיתבי * ושאר פורעניות המתרגשות ובאות על הצבור
כגון חיובך חגב זבוב צירעה ויתוש ושילוח נחשים ועקרבים לא היו
מתריעין אלא זועקים לא קשיא * כאן בלח כאן ביבש דאמר רבי יהושע
בן לוי * שחין שהביא הקב"ה על המצרים לח מבחוחי ויבש מבפנים שנאמר
* ויהי שחין אבנעויות פורח באדם ובבהמה ודלת הנגעלת לא במהרה תפתח
מאי היא מר זוטרא אמר סמיכה"ם רב אשי אמר * כל המרעין לו לא במהרה
מטיבין לו רב אחא מדיפתי אמר לעולם אין מטיבין לו ולא היא רב אחא
מדיפתי מילתא דנפשיה הוא דאמר * והלוקח בית בארץ ישראל * כותבין עליו
אונן אפילו בשבת בשבת סלקא דעתך אלא כדאמר רבא התם * אומר
לנכרי ועושה ה"ג * אומר לנכרי ועושה ואע"ג * דאמריה לנכרי שבות היא
משום ישוב ארץ ישראל לא גורו ביה רבנן אמר רבי שמואל בר נחמני
אמר רבי יונתן * הלוקח עיר בארץ ישראל כופין אותו ליקח לה דרך
מארבע רוחותיה משום ישוב ארץ ישראל: ת"ר * עשרה תנאין התנה יהושע
שיהו

דבעי רבינא אוכמא בר חיורא מהו כי קמבעיא ליה לרבינא באוכמא
בר חיורא בר אוכמא מעשה דרב באוכמא בר חיורא הוה (חב"ד
ב"ח בח"ן סימן) אמר רבי אחא בר פפא משום רבי אבא בר פפא משום
רבי אדא בר פפא ואמרי לה אמר ר' אבא בר פפא משום רבי חייה בר
פפא משום רבי אחא בר פפא ואמרי לה אמר ר' אבא בר פפא משום
רבי אחא בר פפא משום רבי חנינא בר פפא מתריעין * על החיובך בשבת
ודלת הנגעלת לא במהרה תפתח והלוקח בית בארץ ישראל כותבין עליו
אונן אפילו בשבת מיתבי * ושאר פורעניות המתרגשות ובאות על הצבור
כגון חיובך חגב זבוב צירעה ויתוש ושילוח נחשים ועקרבים לא היו
מתריעין אלא זועקים לא קשיא * כאן בלח כאן ביבש דאמר רבי יהושע
בן לוי * שחין שהביא הקב"ה על המצרים לח מבחוחי ויבש מבפנים שנאמר
* ויהי שחין אבנעויות פורח באדם ובבהמה ודלת הנגעלת לא במהרה תפתח
מאי היא מר זוטרא אמר סמיכה"ם רב אשי אמר * כל המרעין לו לא במהרה
מטיבין לו רב אחא מדיפתי אמר לעולם אין מטיבין לו ולא היא רב אחא
מדיפתי מילתא דנפשיה הוא דאמר * והלוקח בית בארץ ישראל * כותבין עליו
אונן אפילו בשבת בשבת סלקא דעתך אלא כדאמר רבא התם * אומר
לנכרי ועושה ה"ג * אומר לנכרי ועושה ואע"ג * דאמריה לנכרי שבות היא
משום ישוב ארץ ישראל לא גורו ביה רבנן אמר רבי שמואל בר נחמני
אמר רבי יונתן * הלוקח עיר בארץ ישראל כופין אותו ליקח לה דרך
מארבע רוחותיה משום ישוב ארץ ישראל: ת"ר * עשרה תנאין התנה יהושע
שיהו

שיחורו וימנו אותו ראש ישיבה אצל לבסוף שלח המזכיריה אמר לעולם אין מטיבין לו:
מזהו זו דישוץ דל"י אצל לנזרך מנהג אחרת לא שרי אמירה לנכרי ואפי' לנזרך מילה משמע
דלא שרי אמירה לנכרי צליסורה דלוריימא גבי ההוא יוקא דלישתפח תמימיה דקאמר
נשיליה לנאמיה ליה אגז אימיה משמע דאי לא נרעה אימיה לא שרי אפילו על ידי נכרי וי"ס שכתוב צבועא נחיס
ליה נכרי אגז אימיה ובלאזרה משמע שלפני המילה היה ודאי נרעין לתמימי כדי שרי אפילו על ידי נכרי (א"ל אגז אימיה
כדשריא הכא והתם צבועא דלעיל"ם) דקאמר (א) גבי יוקא אחרניה ימח ליה לנכרי דמינו מנו צמח ההוא דלעיל אסורה דרבנן הוה להביא
דך חזר שלח עירב ואפילו אסורה דרבנן אורי"י שאין להחזיר משום מנהג אחרת על ידי נכרי כגון להביא ספר דרך כדמילתא כדי
ללמוד צו דדוקא מילה דהיא גופא דמי שבת שרי על ידי נכרי אסור דרבנן ומיהו צ"ג משמע דלפילו אסורה דלוריימא שרי על ידי
נכרי לנזרך מילה שפירש דלפ"י דמינו נכרי מתוך צימו דהיא דרך רשות הרבים והוי אסורה דלוריימא שרי על ידי נכרי לנזרך מילה
כמו הכא משום ישוץ ארץ ישראל ולדבריהם צבועא צמח דקאמר נחיס ליה נכרי אגז אימיה לאחר המילה הוה ולאחר שלשה
סצור נמרפא הולך יפה ולספרים דל"ג נכרי נוכל לומר דע"י ישראל קאמר ותוך שצעה דמחללין עליה השצת אם אמרה נרעה אני
כדלמרינן צפרק מפנין (שם דף קט.) אלא אין נראה דעל ידי ישראל הוה אסור להרצות צביל התיעוק כדלמרינן צפ"ק דחולין (דף טו:)
ולפי ה"ג טפי אית לן למישרי על ידי נכרי אסורה דלוריימא מהאסורה אסור על ידי ישראל כדמסיק התם" אלא צבועא אלא שני
לך בין שצעה דלית ביה ממשא לשצות לית ציה מעשה ומתריעין נמי צפרק ר' אליעזר דמילה (שם דף קט.) כשם שאין מציילין דרך
רשות הרבים לך בין מציילין דרך גגות חלירות וקרפפות והיה נראה מתוך ה"ג להחזיר ציום טוב שני אפילו של ר"ה לעשות כל נכרי
מילה אפילו לכרות עדים לעשות צבול ע"י ישראל שהרי מת דלא שרי לקצור על ידי נכרי כדמוכח צפ"ק דר"ה (דף ג.) אפילו
הכי

(ב) מענית ד"ה ג. צדק
מ"ה. (א) צ"כ י"ב.
(ד) גיטין כ"ה. (ה) [שבת
קטו. פ"ה כ"ב. (ו) [שבת
ק"י. פירושין טו: גיטין ח:
כ"מ ג' (ז) (ז) פירושין י"ח.
(ח) דף י"ד. (ט) דף ס"ז.
(י) פירושין סח ע"א.

הנהגות הב"ב

(א) רש"י ד"ה מלמא
דנפשיה צ"ל אמר ד"ה
אבנעויות: (ב) תוס'
ד"ה אמר וכו' שאל
מבוא (ג) ד"ה
אומר וכו' לקאמר רבה
גבי יוקא:

גילוי הש"ס

גבי ע"י החיובך
בשבת ע"י צמח דף
לא ע"י מוספות ד"ה
וסמך: רש"י ד"ה
כאן נהרה מי
יתאחר. וכן מלמא גביה
גיטין דף סח ע"כ וכן
מתנתא ע"י דף י"ח ע"א:
תוס' ד"ה אמר וכו'
וקצת תיבוא. ע"י שפי'
דלמ"ד ס"ד סמ"ק ר"ל
ונמשכת מרבי' אלדרי
סמ"ק ט"ז:

הנהגות מהר"ב
רנשבורג

אן גבי ונתת רב או
רב אפי' רב מילתא.
ע"י שיטה מקובלת:

תורה אור השלם

(א) יקרו את פיה
הכבשן ועמרו לפני
פרעה ויקח אתו משה
השמיניתי ויהי שחין
אבנעויות פרח באדם
(בכפרות): ושמעון בן

לעני רש"י

פרושי"ד. מילת לחק.
לגד:

הנהגות וציונים

[א] באגרת ר' שרירא
נאון איתא רב במקום
י"ב אפי' (מהר"ן
(חיות): [ב] באגרת הנ"ל
הגירסא נצורה (מהר"ן
חיות) וכו' בקצת כתיב:
[ג] כתיב * אבנעויות:
[ד] צ"ל דאמינו:
[ה] צ"ל * אבנעויות (כתיב):
[ו] צ"ל דאין לומר
(דפ"ר) ובפירוש ליתא
חובב * אפי' [ז] ח"ה
של התוס' צ"ל חגב. ל"ג
גוצאי (כמו בגמ' דבש
התם): [ח] צ"ל וחס"י
(גיטין) וכו' בפירוש
וכתי' [ט] וכו' צ"ל אפילו
ע"י נכרי כדשריא
הכא אלא אנב אימיה
והתם (באה"מ):

תורת

ונטל דמי יינו מתוך רובשנו של חבירו. כשעקל בית הבד כרוך עליה איירי דאי לאו הכי לימא ליה מהפקרא קא זכינא כדאמרינן בפרק בתרא אף על גב דתנן לקמן דאין לו אלא שכרו י"ל דרבי ישמעאל פליג כדאיתא בהדיא בתוספתא פרק עשירי ותימא דא"כ אמאי יטול דמי יינו והלא מצי למימר אני הייתי וזרק ומציל כמו שכתבו התוספות ונראה דהא דמשני לקמן כשעקל בית הבד כרוך עליה לאו כדפירש רש"י וכווננו לכרכה שע"י העקל לא ישפך הכל אלא מנטף מעט מעט אלא דקא סלקא דעתך ומתני' איירי שכבר נשפך הדבש לאין ולהכי פריך לימא ליה מהפקרא קונינא ומשני כשעקל בית הבד כרוך עליה פירוש שע"י העקל עדיין לא נשפך הדבש אף על גב שנסדק החבית מיהו סופו להשפך וכיון שעדיין לא נשפך אף על גב דסופו להשפך לאו הפקרא הוא ולכך אין לו אלא שכרו ורבי ישמעאל פליג וס"ל דתנאי ב"ד הוא שנוטל דמי יינו.

בבא קמא פ"ב ע"א חיים

לפי זה שאע"פ שלא יוכל להציל אחריו הכי כיון שעדיין לא נשפך אף על גב דעתיד להשפך עכ"ל. מיהו סוגיא דשמעתא משמע למאי דס"ד נמי לאו בנשפך הדבש לארץ מיירי מדמייתי עלה הא דתניא הרי שהיה טוען כדי יין וראה שהן משתברות משמע דעדיין לא נשתברו ממש ועוד דאי נשפך הדבש כבר לארץ פשיטא דהפקירא הוה ולא איצטריך לאתווי ראייה. על כן נראה דקס"ד דנסדק כל כך עד שאלמלא בא זה והציל היה הכל נשפך לארץ ביחד ולכך פריך לימא ליה מהפקירא קזכינא דבכי האי גונא ודאי הפקר הוא ומשני כשעקל בית הבד כרוך עליה ואינו נשפך אלא בנחת מיהו סופו שלא ישאר בו כלום אלמלא בא זה והציל וכיון דאין הכל נשפך ביחד לאו הפקרא הוא ולכך אין לו אלא שכרו ורבי ישמעאל פליג וסבירא ליה דתנאי ב"ד הוא שנוטל דמי יינו.

פ"ב ע"א עשר תקנות תיקן ע"י רבי שמאי ראשונה שכתב

ישראל לארץ היתה על ידי יהושע וביאה שנייה היתה על ידי עזרא לכך כי היכי שהתנה יהושע ותיקן עשרה תנאין להנהגתן וטובתן של ישראל כך תיקן עזרא עשר תקנות להנהגתן וטובתן של ישראל דהוקשו ביאות להדדי כדאיתא בפרק חלק עד יעבור עמך ה' זו ביאה ראשונה עד יעבור עם זו קנית זו ביאה שנייה אמור מעתה ראויים היו ישראל לעשות להם נס וכו'.

דרורשי רשומות פי' מקראות רשומות וסתומות כדאיתא בפרק אלו מציאות מתניתין כרשום פירוש שהחבית סתומה וחתומה ומהודק יפה.

וכן משמע מדברי הרמב"ם ז"ל שכתב בפ' י"ב מהלכות אבידה שנים שהיו נאין בדרך זה בחבית של יין וזה בחבית של דבש ונסדק חבית של דבש וקודם שנשפך הדבש לארץ שפך זה את יינו והציל את הדבש לתוך החבית אין לו אלא שכרו הראוי לו ואם נשפך הדבש לארץ הרי זה הפקר וכל המציל לעצמו מציל וכתב שם הרב המגיד ז"ל מה שחילק הרב בין קודם שפיכה לאחר שפיכה יצא לו מהא דמשני כשעקל בית הבד כרוך עליה ופי' הרב כשעקל בית הבד כו' ועדיין לא נשפך לארץ ונראה

תיקנו שלא ילינו שלשה ימים רצופין בלא תורה.

ונראה כי זהו נמי טעם זכה דמדאורייתא אינה צריכה

לשבת שבעה נקיים ולהביא קרבן אלא אם כן ראתה שלשה ימים רצופין זה אחר

זה אבל כל שלא ראתה אלא יום או יומים אינה אילה שומרת יום כנגד יום

כמו שדרשו מן המקראות לפי שטומאת הזיבה נמשכת מטומאת נחש הקדמוני

כשבא על חוה והטיל בה זוהמא דהיינו כח סמאל שהוא היצר הרע דלהכי בשעה

שקבלו ישראל את התורה קודם שחטאו בעגל לא היו בהן לא זבין ולא מצורעין

כדאיתא במדרש לפי שכשעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן כדאיתא במסכת שבת

ולכך כל שלא ראתה אלא יום או יומים עדיין לא נשתרש בה כח טומאת הנחש

דהיינו היצר הרע ולהכי לא הוא אלא שומרת יום כנגד יום ובטבילה בעלמא

סגי לה לבטל הכח ההוא אבל כשראתה שלשה ימים רצופין כיון שנשתרש בה כח

טומאת הנחש כחוט המשולש לא במהרה ינתק אלא בשבעה נקיים וטבילה וקרוב.

והיינו נמי טעמא דהא דתנן בפרק ג' דתענית איזהו דבר עיר המוציאה חמש

מאות רגלי ויצאו ממנה שלשה מתים בשלשה ימים הרי זה דבר ביום א' או

בד' ימים אין זה דבר שכל שהוחזק הדבר שלשה ימים רצופין זה אחר זה אז

נשתרש בעיר כח מלאך המות הוא השטן הוא היצר הרע והולך ומתגבר כחוט

המשולש לא ינתק וכל שלא הוחזק שלשה ימים רצופין לא נשתרש ותש כחו

ומתבטל ואין זה דבר.

שתהא אשה חופפת. חפיפה היינו

שפשוף וחיכוך שצריכה לחכך

כדי שלא ילינו שלשה ימים בלא תורה כתבו התוספות דטעם שתיקנו

לקרות בשני וחמישי משום דמשה רבינו עלה בחמישי וירד בשני אע"ג דהך קרא

דוילכו שלשת ימים במדבר קודם מתן תורה כתוב ואכתי לא עלה משה להר

י"ל דעמדו נביאים שביניהם דקאמר היינו לאחר זמן אחר פטירת משה ראו הקלקול

שהיה כבר על ידי שהלכו שלשה ימים בלא תורה ועשו תקנה זו ותדע שהרי לא

נגמרה התורה עד שעת פטירת משה וספר תורה שחסר אפי' אות אחת אין קורין בו

והשתא ניחא מה שתיקנו הנביאים שביניהם ולא תיקן משה עצמו תקנה זו

עוד כתבו התוספות דלרבנן דאמרי דביום ב' הוי ראש חדש סיון נמצא יום שלשים

מאב ביום ששי אם לא נאמר דלרבנן בשבעה עשר בתמוז שרף את העגל ודן

החוטאים וכו' ביום עלה ודבריהם תמוה דבקרא משמע בהדיא דלא עלה בו ביום

שדן החוטאים אלא ממחרת דבפ' כי תשא אחר שדן את החוטאים כתיב ויהי

ממחרת ויאמר משה אל העם אתם חטאתם חטאה גדולה ועתה אעלה וגו'.

שלא ילינו שלשה ימים בלא תורה לפי

יצרו של אדם מתחדש ומתגבר

עליו בכל יום ומבקש להמיתו כדאיתא בפ"ק דקדושין התורה תכלין ליצר הרע

כדאיתא התם לכך כל זמן שלא נתגבר עליו היצר הרע אלא יום או יומים עדיין

כח כיד האדם לבטלו כשעוסק בתורה אבל כשנתגבר עליו שלשה ימים זה אחר

זה הרי הוא כחוט המשולש אשר לא במהרה ינתק דכיון דדש דש ותלת זימנין

הוי חזקה דלהכי כתיב הוי מושכי העון בחבלי השוא בחבל שיש בו שלשה

גדילין שזורין ואחווין יחד זה בזה לכך

צפ"ב. ולכאורה גמרא ערוכה דפרק מרובה סותר, דעל עזרא שתיקן חפיפה פריך הא דאורייתא הוא כו' ומאי נינהו שער אמרי דאורייתא דילמא מיקטר כו' משום חזינה ומקטר אינו אלף בראש, הרי דזה דאורייתא. אמנם זה ל"ק כל כך, דאפשר אס הגוף מאוס ויש עליו מידי דחזינה והשער מיקטר אז מנטרף להגוף, ועוד דהמעייץ יראה ללא חשבה הגמרא צהנך דעזרא מידי דהוי סייג אל החורה, רק תקנות שהמה מועילים אל קיום האומה ולחיי המשפחה שיהיו מקושרין לנשיהם ולא יגרשו אותם אשר ע"ז נווח הנביא מלאכי אשר הוא עזרא לרצ נחמן צמגילה, ולכן חקן רובלים וחפיפה שמה ימלא צה נימא קשורה וכמו שדרשו על ותזנה עליו פלגשו ועל חמר צפ"ב דסנהדרין, ותיקן שיהיו מכבסין ואוכלין שום, וגם טבילה לצעלי קריין שלא יהיו מציין אלל נשיהן כתרנגולים ותהא אשחו חזינה עליו, ולכן פריך הגמרא דאורייתא נינהו משום דין חזינה והוי סייג לדאורייתא ג"כ קרי צפ"מ דאורייתא. ו"ב וצמזון כזה ממש כתב רבינו אשר סוף פרק המדיר סימן כ' דהגמ' קרי דרננן להנך דמשום טובת האשה, לא לשמיות דהוי משום סייג. (מלואים). וזה ענין דמי דחקתו היה לקטט האומה כדי שיוציאו הנשים הנכריות אשר ע"ז נטער הרצה הוא וזקני דורו, ומשני דמנד חזינה הוי לעייני אבל לסרוק צמסרק הוי ליפות ולקטט נשי ישראל ולקשר לצצ צעליהן להן לתועלת קיום האומה, וז"צ אללי צשיטת רבינו ז"ל ודו"ק:

הלכה י האשה שאמרה לבעלה טמאה אני וחזרה ואמרה טהורה אני כו' ואם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת כו':

בשז"ת צשמים ראש סימן קס"ו הביא שאם אומרת לצעלה טמאה אני צשעת וסתה וחזרה ואמרה טהורה אני כיון שאם תשלול כל האמירה שלה לגמרי אסורה לא מועיל אמתלא יעו"ש, ולדינא נראה כיון דקיי"ל צסימן קפ"ה דדין דאמתלא הוי צלצשה צגדי טהרה, אבל לצשה צגדים המיוחדים לימי נדה לא מועיל אמתלא, א"כ תו אף אס תשלול כל האמירה שלה לגמרי והויא כלא אמרה מעולם כלל, ג"כ היא טהורה דמה שהולכת צגדי טהרה זה הויא כאמירה שהיא טהורה, דאס ראתה צעת וסתה היתה לוצשת צגדי טומאה וממילא היא צחוקת טהרה לצעלה והויא כמו צאה

ושוכצת כו' שהציא רמ"א שס, ועיקר סצרה זו מוכרת צדצרי מהרש"א צפירוש דצרי חוספות יצמות דף קי"ח סד"ה סד"א, וי"ל דאפילו מודה ונותנת אמתלא לדצריה לא מהימנא ולא דמי כו', ושס יש לפרש דהא דהאמינוה חכמים לומר מת צעלי הוה משום עיגונא כמצואר יצמות ז"ד יעו"ש, וצכה"ג לא מועיל אמתלא דהוה כלא אמרה כלל, דעל אמירה דהשתא לא מהימנא דתו ליכא עיגונא ללא הוה לה למימר מעיקרא ללא מת, והא דמוכרתת מאיזו סיצה הוא סיצה משום ממון או איזה רצון תו ליכא צוה עיגונא רק ענין אחר הטוב לה ולזה לא חששו חכמים, לכן לא שייך להקל משום עגונא יהיה מאיזה אמתלא שהוא לא היה לה לומר מעיקרא לא מת, ולא תקנו חכמים להאמין לאשה על אופן רחוק כזה שתאמר מעיקרא מאיזה סיצה ואמתלא לא מת, ולכן לא מהימנא אחר זה צאמירתה אף דהאמתלא חשוכה, רק הגמרא אמר דהוי סד"א דכיון דהצרה שריא, א"כ על האמירה גופא שאמרה מעיקרא לא מת אנו דנין שהוה מת רק נקטינן שהיא אמרה לקלקל חצרתה ויתמות נפשה וגו' דהיא סצרה דתעגן חצרתה לכן תו נאמין לה כי נתנה אמתלא אח"כ דהוי כאילו אמרה מעיקרא מת, קמ"ל דלא כן דכיון שאין הצרה מעידה לחצרתה וצריכה לומר מת והיא הא כצר אמרה לא מת מאיזו אמתלא שהיא אומרת לפני צ"ד אח"ז. תו על אופן זה לא האמינוה חכמים דליכא עיגונא ולא תקנו ע"ז האופן נאמנות, וצהלכות עדות פ"ג ה"ה נתצאר צאורך להלכה דלא כמהרש"א ודו"ק:

הלכה יד דרך בנות ישראל כו' לברוק עצמם כו':
הנה שיטת רבינו להחמיר מאוד בצדיקה, ודעתו דלאחר תשמיש צריכות כל צנות ישראל צדיקה כמו ששינו צפרק כל היד, דרך צנות ישראל משמשות צשני עדים אחד לו ואחד לה ואפילו לצעלה וצומן דליכא טהרות. וזהו ששינו צסוף פרק קמא אעפ"י שאמרו דיה שעתה צריכה להיות צודקת כו' וזהו על צדיקת שחריט וערצית דהוה לטהרות ומשמשות צעדים פירוש אחר תשמיש אחד לו ואחד לה וזהו לצעלה אחר תשמיש חוץ מן הצדה כו', ואפילו קטנה שלא הגיע זמנה לראות ג"כ צעיא צדיקה אחר תשמיש, אע"ג דמשנתנו דאעפ"י שאמרו דיה שעתה קאי רק איש לה וסת וד' נשים, וכמו רישא דצריכה להיות צודקת ללא